

Avrupa Parlamentosu
İnsan Hakları Alt Komitesi

Açık oturumda
Irak Türkmen İnsan haklarının durumu

15.30 - 16.30
5 Aralık 2011

Oda: Altiero Spinelli (ASP) 1 G 2
Avrupa Parlamentosu, Brüksel

Tarih: Aralık 4, 2011
Nu: Rep.7-L0411

Gündem: Irak Türkmenlerine karşı yapılan İnsan hakları ihlalleri

Irak Türkmenlerinin İnsan Hakları Durumu
(Baas partisi düştükten sonra, 10 Nisan 2003)

Irak Türkmenleri Irak'ın üçüncü büyük topluluğudur. 1957 nüfus sayımının tashih edilmiş istatistiklerine göre, Türkmenler toplam Irak nüfusunun % 9'unu – bugün 32 milyonluk nüfusun yaklaşık olarak 3 milyonu- oluştururlar. [1, 2] Türkmenler daha çok Irak'ın kuzeyinde ve orta bölgesinde yaşarlar: Buralar; Kerkük, Musul, Erbil, Selahaddin, Diyala, Kut ve Bağdat bölgeleridir. Varlıklarıyla bölgenin dilini, kültürünü ve etnik kimliğini renklendiren en geniş Türkmen nüfusu ise Kerkük'te yoğunlaşmaktadır. [3]

Baas Rejiminin Düşüşünün Ardından

10 Nisan 2003 işgalinden sonra Irak ordusu lağvedilmiş, devlet arşivleri talan edilmiş ve hayat ve mülkiyet güvenliği ortadan kalkmıştır. Buna tamamıyla hazırlıklı olan bölgesel Kürt silahlı güçleri, yönetimi ele geçirerek ve kendi düzenlerini kurarak, Kerkük de dâhil olmak üzere, tüm Türkmen bölgelerinin tamamına girmişlerdir. Böylece Türkmenler, Süryaniler ve Arapların asimilasyonu başlatılmıştır. Tehdit, cinayet, keyfi tutuklama, suikast ve adam kaçırmalar bugün de halen devam etmektedir. Güç kazanmaya niyetli Kürtler ile birlikte, özellikle petrol zengini Kerkük vilayeti olmak üzere Telafer'den Hanakin'e kadar neredeyse tüm Türkmen bölgelerinde demografik yapı değişikliğe uğratılmıştır.

Kerkük

Kerkük, 10 milyar varil değerinde petrol rezervlerine ve verimli topraklara sahip bir vilayettir. [4] Nüfusu, hem Baas dönemi hem de işgal sonrasında sıkça asimilasyona maruz kalmış Türkmenlerden oluşur. Türkmen kurbanların çoğunluğu Kerkük vilayetindedir. Türkmenler bölgenin orijinal mukimler olduklarından şehrin merkezinde yaşamakta; Araplar daha çok güneyde ve batıda, Kürtler ise kuzeyde ve doğuda yerleşiktir. Bu sebeplerdir ki, Türkmen bölgeleri çoğunlukla patlamalara sahne olan alanlar haline gelmiştir.

Örneğin, işgal gününde 870.000 olan Kerkük nüfusu, bugün 1.500.000 civarındadır. Bahsi geçen zamandan itibaren, yaklaşık 200.000 Arap vilayeti terk etmiş veya kaçmıştır. Kerkük'ün toplam bina yüzey alanı 23 km²'ye genişlemiştir.

Tabii ki, bu nüfus kayması ve demografik değişimle birlikte çok büyük sayıda kamusal ve özel arazi, Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin gözetimi altında olan ve finansal yardımını alan, buralarda evler inşa eden Kürt aileleri tarafından ele geçirilmiştir.

İşte bu nedenle, Kerkük vilayetinde İl Genel Meclisi seçimleri ve nüfus sayımı engellenmiştir. [5, 6] Kanun ve nizam, bu dönemde Kerkük'ün bütün bileşenleri tarafından müştereken yönetilmesi gerektiğini belirtmektedir. Irak Meclisi yasalara karşı gelmekte ve Kürtler hala Kerkük'te karar alma mekanizmasını baskı altında tutmaktadır.

Irak Türkmenleri, uluslararası normlara ve gerekliliklere uygun olarak organize edilmiş makul bir seçimi desteklemektedir:

1. Seçimlerin organizasyonuna müdahil olacak bir komisyonun Birleşmiş Milletler tarafından atanması

2. Kürt olmayan bölgelerde yönetimde, güvenlikte, poliste ve Peşmerge'deki Kürt hâkimiyetinin ortadan kaldırılması. Bu; Şabakların, Yezidilerin, Keldani-Süryanilerin ve Türkmenlerin özgürce oy vermesini sağlayacaktır.
3. Seçmen listesinin gözden geçirilmesi
4. Demografik değişikliklerin düzeltilmesi

Biz Irak Türkmenleri, Kerkük vilayetinin 10 yıl süresince, % 32'sini Türkmenler, Araplar ve Kürtlerin, % 4'ünü Keldani-Süryanilerin oluşturacağı bir Belediye Meclisi tarafından müştereken yönetilmesini öneriyoruz. Bu; vilayetin bileşenleri arasındaki işbirliğini geliştirecektir. Böyle bir dönem, aynı zamanda Irak anayasasında belirtilen normalleşmeye erişmek açısından da bir gerekliliktir.

Müsadere edilmiş Türkmen arazisi

Araziye el koyma, Baas rejiminin asimilasyon politikasının önemli özelliklerinden birisidir. Kerkük bölgesinde el koyulan arazilerin toplam yüzey alanı 357.305.000 m² idi ve bunun yaklaşık 280.000.000 m²'si ya da % 80'i Türkmenlere aitti. Çoğunluğu Türkmenlere ait olan ve Tuz Hurmatu'da müsadere edilen toplam arazi 50.000.000 m² idi. Çıkarılan birçok kanuna ve mülkiyet mahkemelerine rağmen ya çok az arazi Türkmen sahiplerine geri verildi ya da el konuldu. Kerkük'teki Mülkiyet Davası Komisyonuna sunulan şikâyetlerin sayısı yaklaşık 45.000'dir ve bunların yaklaşık 5,000 tanesi karara bağlanırken bazı davalar ise hala temyiz mahkemelerinde yürütülmektedir. Süreci hızlandırmak için Irak Meclisine Irak Türkmen Cephesi' tarafından bir tasarı sunuldu. Ancak ne yazık ki bu tasarı Arap milliyetçilerinin aşırı itirazları ile karşı karşıya kaldı. Burada belirtmek gerekir ki, bu el koyulan araziler Araplara hibe edilmiştir. Kürt arazileri arasında da el koyulanlar bulunduğundan dolayı, Kürtler de sunuşumuzu desteklemektedir.

Ana dilde eğitim

Türkmenlerin eğitimi hem Kürt bölgesinde, hem de Irak'ın bütününde önemli zorluklarla karşılaşmaktadır. Irak Anayasası'nın 4. maddesinin 4. fıkrası hassas yerli toplumların lehinde kararlar alarak, belli belirsiz bir biçimde Türkmenlerin ana dillerini kullanmalarını daha da zorlaştıran bir kavrama atıfta bulunmaktadır. Türkmen bölgesindeki okulların önemli bir kısmı hala ana dillerini kullanamamakta ya da sadece Türkmencenin öğretileceği bir tek ders verebilmektedir. Öğretmenlerin ve ders araç gereçlerinin çoğunun Irak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından finanse edilmemesi, bu okullarda karşılaşılan en büyük meseledir. Eğitim kadrosu ve fırsatları yetersiz olup; Türkmence ve Türkmen edebiyatı ile ilgili uzman ve müfettişler sayıca azdır. Ayrıca; kitap, bilimsel araç gereç, bilgisayar ve internet, fotokopi ve sıcaklığı düzenleyici sistemler de dâhil olmak üzere kaynak ve materyaller yeterli miktarda bulunmamaktadır.

Diğer meseleler

- Türkmen bölgelerinin çoğunda Kürtler, güvenlik ve polis güçlerine hâkimdirler. Peşmergeler, Türkmen bölgesine yaygın olarak dağıtılmıştır.
- Son zamanlarda Irak'ta yapılan seçimlerin hepsi, Kürtlerin Türkmen bölgesinde yönetim, polis ve güvenlik üzerinde baskı kurduğu zamanlarda organize edilmiştir. Her bir seçim noktası düzenbazlıklara sahne olmuştur.
- Türkmen bölgelerindeki idari ve kentsel hizmetlerdeki kısıntı gözle görülür düzeydedir.
- Devlet ve belediye ofislerine atanan Türkmenlerin sayısı azalmıştır. Elçilik ve bakanlık gibi daha yüksek mevkili hükümet kadrolarında ise bu azalma daha da keskindir.

Türkmenlere karşı terör

Diğer Irak toplumlarının yanı sıra, Irak Türkmenleri de teröristlerin hedefleri arasındadır ve özellikle 2003'ten sonra saldırılara maruz kalmışlardır. Siyasi faktörler, şantaj ve haraç Türkmenlere uygulanan terörün sebepleri arasında gösterilebilir. Türkmen bölgelerinde yüzlerce adam kaçırma ve bombalama olayları gerçekleşmiştir. Türkmenler yoğun olarak tehditlerle karşılaşmıştır. Çok sayıda Türkmen tutuklanmış ve bunların birçoğu kaybedilmiştir.

Türkmenlere yapılan başlıca saldırılar: [7]

- 11 Nisan 2003: ITC'li gençlere saldırı, 1 ölü
- 24 Ağustos 2003: Tuz Hurmatu'da protestocu Türkmenlere saldırı; 8 ölü, çok sayıda yaralı

- 31 Aralık 2003: Kerkük'te Türkmen göstericilere saldırı; 3 ölü, çok sayıda yaralı
- 9 Eylül 2004 ve 5 Eylül 2005: Telafer ilçesi helikopterler, tanklar ve on binlerce asker tarafından iki kere saldırıya uğramıştır

Telafer'deki kayıplar çok sayıda kadın, çocuk ve yaşlıları da içine alacak şekilde 1350 ölü ve 2650 yaralı olarak belirtilmektedir. 7 bin civarında insan tutuklanmıştır ve bunları 1000 kadarı hala hapistedir. 3658 ev, 563 dükkân ve 469 araba zarara uğramıştır. 500'e yakın ev tamamen yerle bir edilmiştir. 1448 ev yağmalanmış ya da soyulmuştur. Bu felaketler süresince yaklaşık 48.000 aile Telafer'den ayrılmak zorunda kalmış, bunların 13.000'i hala geri dönememiştir. 20 Haziran 2009'da, Tuz Hurmatu'da meydana gelen şiddetli bir patlama 65 evi yok etmiş, 75 cana kıymış ve 228 kişinin yaralanmasına sebep olmuştur. Türkmenler tarafından ödenen toplam kefaretin 50 milyon Amerikan Doları civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Musul vilayetinin Türkmenleri de hemen hemen aynı şeylerden zarar görmüştür. Son yıllarda bile Türkmenler hala suikastlara kurban gitmektedir. Baas Rejimi tarafından tahrip edilen Kaz Köyü'nün sakinleri Hadba'ya yerleşmiş, tekrar tekrar bombalanmış ve bütün bunların sonucunda bölgeyi terk etmek zorunda kalmışlardır. Kara, Bazvaya ve Şerihan beldeleri ise bombalanan diğer bölgeler arasındadır.

Irak Türkmenleri Erbil'de baskı altında tutulmuştur. Nisan 2005'te Kürt güvenlik birimlerine ait ajanlar Türkmen kurumlarını basmış, Türkmeneli Televizyonu ve Radyosu da dâhil olmak üzere 24 binayı ele geçirmişlerdir. Öğrenci sayısında da azalmaya sebep olan eğitim kalitesi, Türkmen okullarında gitgide kötüleşmiştir. Kürt yönetiminin baskıcı politikaları Türkmen sivil toplum aktivistlerinin faaliyetlerini aksatmakta ve Türkmen sivil toplum ve siyasi örgütlerinin çalışmalarına hız kaybettirmektedir. Irak Türkmen Cephesi, faaliyetlerine ancak yakın zamanda başlayabilmiş ve siyasi, toplumsal ve kültürel çalışmalarına sadece küçük binalarda izin verilmiştir.

Tuz Hurmatu Türkmenleri iki sebepten muzdariptir: Öncelikle, Türkmen olmaları ve ikinci olarak da Şii olmaları. Mesela, protestoculara saldırılar, şehir içinde büyük çapta patlamalar, Amirli ilinde bombalama. 100'den fazla insan ya tehdit edilmiş yahut kaçırılmış ve fidye ödemeye mecbur bırakılmıştır.

Son zamanlara Türkmenlere yapılan bazı önemli saldırılar şunlardır:

- Irak Türkmen Cephesi başkanı Erşed al-Salihin'in evine yapılan ve 12 Mayıs 2011'de evin büyük bölümünü yerle bir eden bombalı saldırı
- 22 Kasım 2009'da ITC'nin Musul ili temsilcisine düzenlenen suikast
- 3 Haziran 2005'te Albay Sabah Kara Altun suikastı
- 8 Mart 2009'da Musul Üniversitesi öğretim görevlisi Dr. Amir Said Selbi suikastı
- Geçtiğimiz üç ay içinde ITC'nin dört ofisi saldırıya uğramıştır
- 5 Eylül 2011'de Beyin cerrahı Yıldırım Abbas Demirci ve erkek kardeşine düzenlenen suikast
- 11 Eylül 2011'de Kerkük İl Meclisi başkanının korumalarından biri olan Abdul Emir'e silahlı saldırı
- 5 Kasım 2011'de Kerkük Üniversitesi Teknoloji Fakültesi'nin iki öğretim görevlisinin kaçırılması
- 28 Kasım 2011'de bir komşunun ölümüne ve 15 kişinin yaralanması ile sonuçlanan, ITC Kerkük İl Meclisi üyesi ve sözcüsü Ali Mehdi'nin evine düzenlenen bombalı saldırı

Irak Meclisine bu olayları inceleyecek bir komisyon gönderilmesi için Türkmen siyasi kuruluşlarının yaptığı başvuru siyasi grupların umursamazlığından dolayı sonuçsuz kalmıştır.

Sonuç

Irak'taki terörün ana sebebi; Irak'ta demokrasinin tesisini engellemeye ve Irak'ta yönetimde olmayan toplumlara (Türkmenler, Keldani-Süryaniler, Yezidiler, Şabaklar, ve Sabieler) asimile etmeye çalışmaktır.

Tüm bu bahsettiğimiz gerçeklerin ışığında, artık apaçık ortadadır ki; Irak Türkmenleri bir soykırım ve etnik temizliğe maruz kalmaktadır. Her gün insan hakları ihlalleriyle karşılaşmakta, güvenlikleri yok olmakta, ekonomik durumları gerilemektedir ve bu sebeplerle topraklarından kaçmak zorunda kalmaktadırlar.

Irak Türkmenleri üniter bir Irak'ın varlığını destekliyor ve Bağdat'a bağlı kalacak bir Kerkük vilayetinde eşit güç paylaşımı istiyoruz.

Talepler:

Irak Türkmenlerinin karşı karşıya olduğu ve az önce belirtilen gerçekler ve sorunları göz önünde tutarak, Sayın Metin Kazak ve Avrupa Parlamentosu İnsan Hakları Alt Komisyonu'ndan rica ederiz:

- Avrupa Parlamentosu'ndan Türkmen bölgelerine, buralardaki insan hakları vaziyetini araştırarak bir bilirkişi heyeti gönderilmesi
- Türkmen liderlerini Avrupa Birliği Konseyi Başkanı Herman Achille Van Rompuy, Avrupa Parlamentosu Başkanı Jerzy Buzek ve Avrupa Komisyonu Başkanı Jose Manuel Durao Barosso'yla görüştürmek.
- Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komisyonu'nda Irak Türkmenlerin hitap etmesini sağlamak
- Avrupa Parlamentosu'nda Irak Türkmenlerinin insan haklarını konu edinecek konferanslar düzenlememiz için bize yardımcı olunmasıdır.

* *Irak Türkmen Cephesi Londra Temsilciliğiyle hazırlanmıştır*

Kaynaklar

1. Ethics and Public Policy Center, "Iraq: Making Ethnic Peace After Saddam: A Conversation with Kaman Makita and Patrick Clawson"
http://www.eppc.org/publications/pubID.1532/pub_detail.asp
2. 50. Erased Hurmuzlu, "Kerkük ve Türkmeneli Bölgesinin Etnik Yapısı", Kardeşlik journal, vol. 34.
3. Edward Y. Odisho, City of Kerkuk: No historical authenticity without multi-ethnicity. North-eastern Illinois University, Chicago, IL U.S.A., Page 5 – 6.
4. Iraq Petroleum Company, <http://almashriq.hiof.no/lebanon/300/380/388/ipc/>
5. Provincial Councils Act No. 36, art. 23 adopted in 2008 prevented elections in Kerkuk, which asked that the voters and electoral billets should be reviewed.
6. Article 16 of the Parliamentary Election Law Article 6, 2009
7. Annex I, a list of Turkmen physicians who were either threatened or kidnapped and the amount of ransom which they paid. http://www.turkmen.nl/1A_Others/t-physicians.pdf